

యయాతి మహారాజు కథ
లోకంలో ఎవరికైనా తమ పూర్వుల
గురించి తెలుసుకోవాలనే
కోరిక సహజంగా ఉంటుంది.
అలాగే అభిమన్యుడి
మనుమడైన జనమేజయుడు
తన వంశకర్తల గురించి
తెలుసుకోవాలనుకున్నాడు.
తమ వంశాన్ని వృద్ధి చేసిన
యయాతి మహారాజు
వృత్తాంతాన్ని తెలుపమని
వైశంపాయన మహర్షిని కోరాడు.
వైశంపాయనుడు జనమేజయుడికి
యయాతి మహారాజు కథను
తెలియజేశాడు.

వృషపర్వుడు అనే రాక్షస
రాజుకు శుక్రుడు గురువై
రాక్షసులకు తన నీతులతో,
ఉపాయాలతో ఎంతో సంతోషాన్ని
కలిగిస్తున్నాడు. తన దగ్గర ఉన్న
మృత సంజీవని విద్య చేత దేవతలు
రాక్షసులకు జరిగే యుద్ధంలో
మరణిస్తున్న రాక్షసులను వెంటనే
బతికిస్తున్నాడు. ఇది తెలిసిన
దేవతలు భయపడి రాక్షసులను
గెలవలేక శుక్రాచార్యుడి దగ్గర
నుండి మృత సంజీవని విద్యను
నేర్చుకొని రాగలిగినవాడు ఎవరా
అని ఆలోచించి, దేవతల గురువైన
బృహస్పతి కుమారుడైన కచుడి
దగ్గరికి వెళ్లి అతడిని ప్రార్థించారు.
బాలుడివి, నియమాలు, వ్రతాలు
సహజంగా చేసేవాడివి అయిన
నిన్ను శుక్రాచార్యుడు శిష్యుడుగా
స్వీకరించి విద్యాదానం చేస్తాడని

దేవతలు కోరగా దేవతల
మేలుకోరి కచుడు శుక్రాచార్యుడి
దగ్గరకు విద్యార్థి అయి వెళ్ళాడు.
వెళ్లి నేను కచుడిని, బృహస్పతి
కుమారుడని, మీకు శుశ్రూష చేసి
సేవించడానికి వచ్చాను అన్న
కచుడి సుకుమారత్వాన్ని, వినయ
ప్రియవచనాలను, నిత్య నియమ
వ్రతాలు ఆచరించడం వలన
అతని ముఖంలో వెలుగుతున్న
ప్రశాంతతను చూసి శుక్రుడు
ఇతడిని పూజిస్తే బృహస్పతిని
పూజించినట్లే అని భావించి
కచుడికి అతిథి మర్యాదలు చేసి
అతడిని సంతృప్తి పరిచి శిష్యుడిగా
స్వీకరించాడు.

కచుడు ఏ పని చెప్పినా తర్వాత
చేస్తాననక వెంటనే చేస్తూ శుక్రుడు
మనస్తత్వానికి తగిన విధంగా
ప్రవర్తిస్తూ త్రికరణ శుద్ధిగా
అతడిని సేవిస్తూ అంతకంటే
అధికంగా శుక్రాచార్యుడి కుమార్తె
అయిన దేవయానికి తన మంచి
మాటలతోనూ, పువ్వులు పండ్లు
తెచ్చి ఇవ్వడం ద్వారానూ ఆమెకు
సంతోషం కలిగిస్తున్నాడు. ఈ
విధంగా ఎన్నో సంవత్సరాలు
గడిచాయి. కచుడు నేర్పుతో
గురువుగారి ప్రేమ పొంది ప్రియ
శిష్యుడవ్వటం చూసిన రాక్షసులు
బృహస్పతి పట్ల తమకున్న వైరం
కారణంగా సహించలేకపోయారు.
ఒకరోజు అడవిలో
హోమధేనువులను కాస్తూ
ఒంటరిగా ఉన్న కచుడిని చంపి

ఆచార్య N.మాధవి

ఒక పెద్ద చెట్టుకు కట్టి వెళ్ళిపోయారు.
ఆవులు కచుడు లేకుండానే ఇంటికి
రావడాన్ని, సాయంత్రం అయినా
కచుడు ఆశ్రమానికి రాకపోవటాన్ని
గమనించిన దేవయాని దుఃఖిస్తూ
తండ్రికి విషయం చెప్పింది. తన
దివ్య దృష్టితో రాక్షసులు చేసిన
దురాగతాన్ని తెలుసుకున్న
శుక్రుడు సంజీవని విద్యతో కచుడిని
బ్రతికించాడు. కొన్ని రోజుల
తర్వాత మళ్ళీ రాక్షసులు పువ్వులు
తేవడానికి అడవికి వెళ్లిన కచుడిని
చంపి కాల్చి, ఆ బూడిదను శుక్రుడు
తాగే మద్యంతో కలిపి శుక్రుడు
చేత తాగించారు. ఎంత చీకటైనా
కచుడు రాకపోవడంతో దేవయాని
మళ్ళీ తండ్రిని ప్రార్థించగా మద్యం
మత్తులో ఉన్న అతడు చాలాసేపటికి
ప్రసన్నుడై జరిగింది తెలుసుకొని
తన కడుపులో ఉన్న కచుడిని
బ్రతికించి అతనికి మృత సంజీవని
విద్యను ఉపదేశించి, తన కడుపు

చీల్చుకొని బయటకు రమ్మన్నాడు. అలా బయటకు వచ్చిన కచుడు మృతసంజీవనీ విద్యతో గురువుని బ్రతికించాడు. ఈ విధంగా కచుడు మృత సంజీవని విద్యను పొంది. చాలాకాలం గురువు దగ్గరే ఉండి గురువు చేత అనుమతి పొంది తిరిగి స్వర్గానికి వెళుతూ దేవయానికి చెప్పాడు. దేవయాని కచుడితో నువ్వు బ్రహ్మచారివి, నేను కన్యను, నా భావనలో నీకు నాకు ముందుగానే వివాహం అయింది, నన్ను స్వీకరించు అని అడిగింది. దానికి కచుడు ఎంతో విషాదాన్ని పొంది ఇలాంటి మాటలు మాట్లాడటం ఉచితం కాదు, నువ్వు నాకు సహోదరివి. లోకంలో గురువులకు శిష్యులు కుమారులతో సమానం అదే లోకధర్మం. దానిని ఆలోచించకుండా నువ్వు ఇలాంటి మాటలు మాట్లాడటం ఉచితం కాదన్నాడు. దానికి దేవయాని ఎంతో కోపించి తన కోరిక తీర్చలేదు కాబట్టి నీకు మృత సంజీవని విద్య పనిచేయదని శాపం ఇచ్చింది. అప్పుడు కచుడు నేను ధర్మం తప్పని వాడను నీ శాపం కారణంగా సంజీవని నాకు పని చేయకపోయినా నా చేత ఉపదేశం పొందిన వారికి సంజీవని పనిచేస్తుంది. నువ్వు ధర్మం కానిదానిని ఆలోచించావు కాబట్టి నిన్ను బ్రాహ్మణుడు

పెండ్లాడకుండు అని ప్రతి శాపం ఇచ్చి స్వర్గానికి బయలుదేరాడు. స్వర్గంలో తాను నేర్చుకున్న సంజీవని దేవతలకు ఉపదేశిస్తూ వారికి మేలు చేశాడు.

వృషపర్వపురంలో వృషపర్వుడి కూతురు శర్మిష్ఠ, దేవయాని మరియు వెయ్యి మంది కన్యలతో కలిసి అడవికి వెళ్ళింది. కొలను ఒడ్డున వారు తమ వస్త్రాలు ఉంచి జలక్రీడలు ఆడారు. సుడిగాలికి ఆ వస్త్రాలన్నీ కలిసిపోయాయి. ఎవరికి వారు ముందుగా ఒడ్డుకు రావాలనే ఆరాటంతో ఒకరి బట్టలు ఒకరు ధరించారు. దేవయాని వస్త్రాన్ని శర్మిష్ఠ ధరించగా శర్మిష్ఠ వస్త్రాలు ధరించడానికి ఇష్టపడని దేవయాని తాను బ్రాహ్మణ కన్యనని శర్మిష్ఠ ఆరాధించదగిన దానినని దుర్భాషలాడింది. శర్మిష్ఠ కోపించి నీ తండ్రి నా తండ్రి దగ్గర పనిచేస్తుంటాడు, నా బట్టలు నువ్వు ధరించటానికి ఏమి అని దేవయానిని ఒక నూతిలోకి తోసి చెలికత్తెలతో వెళ్ళిపోయింది. అడవికి వేట కోసం వచ్చిన యయాతి మహారాజు దాహంతో ఆ నూతి దగ్గరకొచ్చి నూతిలో ఉన్న దేవయానిని రక్షించి బయటకు తీశాడు. ఎవరు నీవు అని అడగగా ప్రమాదవశాన నూతిలో పడ్డానని, తాను శుక్రాచార్యుడి కూతురినని చెప్పింది దేవయాని. యయాతి తన పురానికి

వెళ్ళిపోయాడు. తనను వెతుకుతూ వచ్చిన పరిచారికకు దేవయాని తనకు జరిగిన అవమానం చెప్పి తను ఇంక ఆ రాజ్యంలోకి రానని తన తండ్రికి చెప్పమని పంపింది. పరిచారిక ద్వారా విషయం తెలుసుకున్న శుక్రుడు వెంటనే దేవయాని దగ్గరకు వచ్చి శర్మిష్ఠ చిన్న పిల్లని రాజకూతురని ఆమెతో నీకెందుకని చెప్పాడు. ఎన్నో దానాలు ఇచ్చి చేసే యాగాలు వేల కొద్దీ చేసినవారి కంటే కోపం లేని వారే గొప్పవారు. ఇతరులు కోపిస్తే కోపించకుండా, నిందించినా విననట్లే ఉండి తిరిగి నిందించకుండా ఉండేవాడు ధర్మజ్ఞుడు. బుద్ధిమంతులకు కోపం తగదు రమ్మన్నాడు. తండ్రి ఎంత చెప్పినా దేవయాని అంగీకరించకపోవడంతో నాకు నువ్వే దిక్కు, నువ్వు ఎక్కడికి వెళ్తే అక్కడికే నేను వస్తాను అని తాను దేవయానితో బయలుదేరాడు. గూఢచారుల ద్వారా విషయం తెలిసిన వృషపర్వుడు వెంటనే వారి దగ్గరకు వచ్చాడు. నీ మృత సంజీవని విద్య గొప్పతనం చేతే రాక్షసులు దేవతలను జయిస్తూ స్థిరమైన సంపదలు పొంది ఉన్నారు. నువ్వు లేకపోతే దేవతల ముందు రాక్షసులు గెలవలేరు. ఉన్న సంపదతో పాటు రాక్షసులందరినీ నీ ధనంగానే భావించు దేవయానికి ఏది ఇష్టమో అది ఇస్తాను అడుగమన్నాడు. దానికి దేవయాని వెంటనే వెయ్యి మంది కన్యలతో పాటు శర్మిష్ఠ తనకు దాసి కావాలని కోరింది. వెంటనే

వృషపర్వుడు శర్మిష్ఠుని పిలిచి వెయ్యి మంది కన్యలతో పాటు ఆమెను దేవయానికి దాసిగా చేసాడు. తండ్రి మాటకు కట్టుబడి దేవయానిని సేవిస్తూ ఉంది. ఒకరోజు దేవయాని శర్మిష్ఠ వెయ్యి మంది కన్యలు తనను సేవిస్తూ రాగా అడవికి విహారానికి వెళ్ళింది. వారందరూ ఒక సెలయేటి తీరాన చెట్ల నీడలో వినోదిస్తుండగా వేట కోసం అడవికి వచ్చిన యయాతి మహారాజు అలసినవాడై వారున్న దగ్గరకు వచ్చాడు. వారు అతడిని పూజించారు. అతడు సుఖంగా కూర్చోని దేవయాని ముందే తెలుసు కనుక వారిలో ఎంతో అందమైనది, మంచి గుణాలు కలిగినది అయిన శర్మిష్ఠ గురించి తెలుసుకో వాలని మీరెవరు అని అడిగాడు. దానికి దేవయాని నేను ముందే “ మీకు తెలుసు కదా ఈమె నా దాసి వృషపర్వుడు అనే రాక్షస రాజు కుమార్తె, శర్మిష్ఠ అని చెప్పింది. ఈమె నన్ను వదలక సేవ చేస్తుంటుంది. నన్ను ఆరోజు నూతి నుండి బయటకు తీసేటప్పుడే నా చెయ్యి పట్టి నన్ను రక్షించావు. దానిని నువ్వు మర్చిపోవచ్చా, నా పాణిగ్రహణం చేశావు కాబట్టి నువ్వు నన్ను వివాహం చేసుకున్నట్లే. నన్ను వివాహం చేసుకొని ఈ కన్యలు అందరూ ఈ శర్మిష్ఠ నిన్ను సేవిస్తుండగా ఇంద్రుడిలాగా సుఖాలను అనుభవించు అని దేవయాని అన్నది. దానికి యయాతి అధర్మంగా ఇలాంటి

కోరిక కోరవచ్చా, ఎక్కడైనా బ్రాహ్మణ కన్యలను క్షత్రియులు వివాహం చేసుకుంటారా, సర్వవర్ణ ధర్మాలు సంకరం కాకుండా రక్షించే రాజును నేనే అధర్మానికి ఒడిగడితే లోకమంతా చెడిపోదా అన్నాడు. వెంటనే దేవయాని లోకం చేత పూజించబడే శుక్రుడు ఆజ్ఞాపించి, ధర్మ విరుద్ధం కాదంటే నన్ను వివాహం చేసుకుంటావా అంది. చేసుకుంటానని యయాతి అంగీకరించాడు. వెంటనే దేవయాని శుక్రుడిని అక్కడకు రప్పించి ఈ జన్మలో ఇతడే నాకు భర్త నీ మాటలతో ఇతడు నన్ను వివాహం చేసుకుంటాను అన్నాడనగా శుక్రాచార్యుడు వారి వివాహం ధర్మ విరుద్ధం కాదనే వరం ఇచ్చి వారి ఇరువురికీ వివాహం చేశాడు.

యయాతికి శర్మిష్ఠ ను చూపుతూ శుక్రుడు ఈమె రాక్షస రాజు కూతురు. ఈమెకు భోజనం, పానీయాలు, అలంకారాలు, వస్త్రాలు, దండలు, శరీరానికి పూసుకునే లేపనాలు మొదలైనవన్నీ ఇచ్చి ఆనందం కలిగించు. పడక విషయంలో మాత్రం ఈమెను దూరంగా ఉంచు అని చెప్పి కూతురుని అల్లుడిని సాగనంపాడు. దేవయానిని, శర్మిష్ఠను, 1000 మంది కన్యలను తీసుకొని తన పట్టణానికి వెళ్లి ఒక అందమైన మేడలో దేవయానిని ఉంచి ఆమె అంగీకారంతో అశోకవనానికి దగ్గరలో ఉన్న ఒక ఇంట్లో శర్మిష్ఠను, వెయ్యి

మంది కన్యలను ఉంచాడు యయాతి. దేవయానితో సుఖాలను అనుభవిస్తూ ఉండగా దేవయానికి యదువు, తుర్వసుడు అనే కొడుకులు పుట్టారు.

శర్మిష్ఠ యవ్వనవతి, పుష్పవతి అయి నా యవ్వనం అంతా అడవుల్లో పూచిన పూల లాగా వృధా అవుతుందా, దేవయాని ఏం పుణ్యం చేసుకుందో కోరిన వాడిని భర్తగా పొంది కొడుకులను కన్నది. ఆమె అదృష్టానికి ఎవరు సాటిరారు కదా. నేను కూడా ఆమె లాగానే యయాతినే భర్తగా చేసుకుంటాను. నా మనసు ఎప్పుడూ అతని పట్ల లగ్నమై ఉంటుంది. అతడు నన్ను ఎంతో అనురాగం ఉన్నట్లు చూస్తాడు అనుకుంది. ఆమె అదృష్టవశాన ఆమె ఒంటరిగా ఉండగా యయాతి అశోక వనానికి వచ్చాడు. ఆమె అతడితో భార్య, పుత్రుడు, దాసి అనేవి విడదీయరాని బంధం కలవి. కాబట్టి నేను దేవయాని దాసిని కాబట్టి ఆమెను స్వీకరించిననాడే నన్ను స్వీకరించినట్లయింది. ఋతుకాలానికి ఉచితమైన సంగమాన్ని నాకు అనుగ్రహించు అంది. అప్పుడు యయాతి శుక్రుడు నిన్ను దూరంగా ఉంచమన్నాడు, నేను దానికి ఆ రోజు అంగీకరించాను, ఇప్పుడు దానిని జవదాటితే అసత్య దోషం అంటుకుంటుందన్నాడు. దానికి శర్మిష్ఠ ప్రాణహాని జరిగేటప్పుడు, ధనమంతా దొంగలించబడేటప్పుడు, బ్రాహ్మణుడిని రక్షించే సమయంలో, స్త్రీలతో కూడేటప్పుడు, పెళ్లి సమయంలో

అబద్ధాలు చెప్పవచ్చు. నువ్వు వివాహ సమయంలో చెప్పావు కాబట్టి అసత్య దోషం నీకు అంటదు అంది. అప్పుడు యయాతి ఆమె కోరిక తీర్చాడు. ఆమె గర్భవతి అయి ఒక కొడుకును కనగా దేవయాని ఆశ్చర్యపోయి అడుగగా ఒక ముని ఎక్కడినుండో వచ్చి తనను అనుగ్రహించాడని చెప్పింది. ఆవిధంగా శర్మిష్ఠకు వరుసగా ద్రుహ్య, అనువు, పూరుడు అనే ముగ్గురు కొడుకులు కలిగారు.

ఒకరోజు యయాతి ప్రతిరూపాలు లాగా ఉన్న ఆ ముగ్గురు పిల్లలు యయాతి ముందు ఆడుతుండగా చూసిన దేవయాని ఎవరి పిల్లలని అడగగా అతడు సమాధానం చెప్పలేదు. ఆమె ఆ పిల్లలని అడగగా వారి తల్లిదండ్రులు శర్మిష్ఠ, యయాతికి అని చూపారు. అది విని వెయ్యి మంది కన్యలు ఎంతో సంతోషించారు. దేవయాని తనను మోసం చేసిన భర్త పై కోపంతో తండ్రి దగ్గరకు వెళ్లి దుఃఖిస్తూ ధర్మాన్ని అధర్మంతో తక్కువ చేశాడని, శర్మిష్ఠ పట్ల ప్రేమ కలిగి ఆమె ద్వారా కొడుకులను కన్నాడని తెలియజేసింది. అది విన్న శుక్రుడు దేవయానిని ఓదారుస్తూ ఆమె వెనకే వచ్చిన యయాతిని యౌవన గర్వంతో నా కూతురికి అప్రియం కలిగించావు కాబట్టి ముసలివాడవు కమ్మని శాపం ఇచ్చాడు. దానికి యయాతి ఋతుకాలోచితాన్ని కోరిన భార్యని కాదంటే అది గర్భస్థ శిశువును హత్య చేసిన పాపం చేసినట్లైనని అందుకే శర్మిష్ఠ కోరిక తీర్చానని,

తనకి ఇంకా దేవయాని పట్ల కోరిక తీరలేదని వేడుకున్నాడు. శుక్రుడు దయతలచి అయితే నీ ముసలితనం నీ కొడుకులలో ఒకరికి ఇచ్చి వారి యవ్వనం నువ్వు తీసుకో నీకు కోరికలన్నీ తీరిన తర్వాత వారి యౌవనం వారికి ఇవ్వు. ఎవరు నీ కోరిక తీరుస్తారో వారే నీ రాజ్యానికి అధికారి, వంశకర్త అవుతాడని చెప్పాడు. యయాతి దేవయానితో కలిసి ఇంటికి వచ్చాడు. శుక్రుడి శాపం కారణంగా ముసలివాడైన యయాతి పెద్దవారైన తన నలుగురు కొడుకులను పిలిచి తన వృద్ధాప్యం తీసుకొని వారి యౌవనాన్ని ఇవ్వమనగా ఆ నలుగురు కొడుకులు ఎంత తెలివి తక్కువ వాళ్ళు అయినా కోరికోరి ముసలితనాన్ని తీసుకుంటారా, కుబేరుడైనా ముసలివాడు అయితే కోరుకున్న సుఖాలు పొందలేదు కదా అని ఒప్పుకోలేదు. దానికి కోపించి ఆ నలుగురు కొడుకులకు శాపాలు ఇచ్చి అందరికంటే చిన్నవాడైన పూరుడిని పిలిచి తన కోరిక తెలుపగా పూరుడు అంగీకరించి తన యౌవనాన్ని తండ్రికిచ్చి, తండ్రి ముసలితనాన్ని తాను తీసుకున్నాడు.

యయాతి కోరిన సుఖాలన్నీ అనుభవించి తృప్తి చెందిన తర్వాత పూరుడికి అతడు యౌవనాన్ని తిరిగి ఇచ్చి పూరుడిని రాజ్యానికి అభిషిక్తుడిని చేశాడు. అప్పుడు పెద్దలందరూ శుక్రుడి మనమడు,

పెద్దవాడు, సమర్థుడు అయిన యదువుండగా చిన్నవాడు శూద్రస్థికి పుట్టిన వాడిని రాజును చేయడమేమిటి అని ప్రశ్నించారు. దానికి యయాతి కొడుకు తల్లిదండ్రుల మాట వినకపోతే వారి వాక్యం ఎదలో స్వీకరించకపోతే అలాంటివాడు కొడుకు ఎలా అవుతాడు, తండ్రి సంపాదించిన ధనానికి అర్హుడు ఎలా అవుతాడు, చిన్నవాడైనా పూరుడు సహనం కలవాడు అవడం కారణంగా రాజ్యానికి అధికారి, రాజ్య భారాన్ని వహించడానికి సమర్థుడు అయ్యాడు అని తెలిపాడు. ఆ విధంగా యయాతి కొడుకులందరినీ రాజ్యాలకు రాజులను చేసి తాను తపోవనానికి వెళ్ళటంతో నిష్ఠతో తపస్సు చేసి దివ్య విమానంలో దేవలోకానికి, ఆ తర్వాత బ్రహ్మలోకానికి, ఆ తర్వాత ఇంద్రలోక కానికి వెళ్ళాడు. ఇంద్రుడు పూరుడికి రాజ్యం ఇచ్చేటప్పుడు అతడికి ఏం బోధించావంటే యయాతి “జ్ఞానం కలవారి చరిత్ర అభ్యసిస్తూ, మంచి స్నేహం చేస్తూ, ధర్మం తెలుసుకుంటూ, తెలుసు కొన్న దాన్ని మర్చిపోకుండా న్యాయంతో కూడిన జీవనం ఆచరించాలి. సభలలో మేలు అయినది, ఉన్నాతమైనది, సత్యమయింది, తీయనిది, మనసుకు ఆనందాన్ని ఇచ్చేది, ధర్మంతో కూడినది అయిన మాటలు పలకాలి. మనసుకు గాయం చేసే మాటలు మాట్లాడే వారి దగ్గర నివసించ కూడదు. ఋజుత్వం, ఇంద్రియ జయం,

సత్యం, బహిరింద్రియ నిగ్రహం, శుచిత్వం హృదయంలో నిలపాలి. అరిషడ్వర్గాలను జయించాలి. అలా లోపల శత్రువులను జయించిన వాడే బాహ్య శత్రువులను జయించగలడు “అని చెప్పానన్నాడు. ఏమీ తపస్సు చేశావని ఇంద్రుడు అడగగా దేవతలు, రాక్షసులు, యక్షులు, మానవులు, సిద్ధులు, మునులు మొదలైన వారు చేసిన తపస్సులు నా తపస్సుకు సమానం కావని అహంకారంతో పలికాడు. అంత అహంకారంతో మాట్లాడావు, పెదలను అవమానించావు కాబట్టి నీ అహంకారం నీ తపస్సు ఫలాన్ని నశింపజేసింది, ఇంక నువ్వు స్వర్గ లోకంలో ఉండటానికి తగవు. క్రింది లోకాలకు వెళ్ళమంటే క్రింది లోకాలకు వెళ్ళలేను నక్షత్ర లోకంలో ఉండేటట్లు అనుగ్రహించమనగా ఇంద్రుడు అంగీకరించాడు. నక్షత్ర లోకంలో నక్షత్రాల ఆశ్చర్యపోయేటట్లుగా ఎంతో కాంతితో యయాతి వెలుగొందాడు. యయాతి కూతురు కొడుకులైన ఆ నక్షత్ర వాసులు అతడి తేజస్సు చూసి వచ్చి అడగగా తాను చేసిన తప్పు వారికి తెలియజేశాడు. కొంచెం గర్వమైనా చాలా కాలం చేసిన తపస్సుఫలాన్ని నాశనం చేస్తుందని చెప్పాడు. వారు అడిగిన ప్రశ్నలు అన్నిటికీ ఎంతో జ్ఞానంతో సమాధానాన్ని ఇచ్చాడు.

అతడి జ్ఞానాన్ని చూసినటువంటివారు మేము నీ మనుమలమే అని చెప్పారు. వారందరూ ఉత్తమ లోకాలకు వెళ్లారు.

ఈ యయాతి కథ వలన వ్యక్తుల మనస్తత్వాలు ఏ విధంగా ఉంటాయో తెలుస్తుంది. ఇంకా దేవయాని, శర్మిష్ఠ పాత్రల వల్ల స్త్రీల గుణాల్లో ఉండేటువంటి వ్యత్యాసాలు అర్థమవుతాయి. తండ్రి మాట ఏనాడు దేవయాని పాటించలేదు అలాగే ఆమె కుమారులు ఆమె తండ్రి కోరికను మన్నించలేదు. రాజపుత్రి అయి కూడా దాని కమ్మని ఆజ్ఞాపించగానే తండ్రి ఆజ్ఞను అనుసరించిన శర్మిష్ఠ పూర్ణుడికి తల్లి అవడం వలన తర్వాత గౌరవాన్ని పొందింది. శర్మిష్ఠ సహనమే పూరుడు కనబరిచాడు అనిపిస్తుంది. కానీ ఈ కథలో స్త్రీలు చాలా దృఢమైన సంకల్పం కలవారు. అనుకున్నది ఎలా సాధించుకోవాలో తెలిసినవారు. ధర్మ సూక్ష్మాలు తెలిసినవారు. సుఖాలు కోరుకుంటే ధర్మబద్ధంగా భార్య ద్వారానే తీర్చుకోవాలని సందేశం ఇస్తుంది యయాతి కథ. తండ్రి మాట విన్నవాడికి అతని ఆస్తి అనుభవించే అధికారం ఉంటుందని తెలియజేస్తుంది. ఇంద్రియనిగ్రహం సాధించి, అరిషడ్వర్గాలను జయిస్తే దేవతలే జ్ఞానబోధ వింటారని తెలియజేస్తుంది. కులం కన్నా గుణమే ప్రధానమని, అహంకారం అనర్థహేతువని ఈ కథ తెలియజేస్తుంది. రాచరిక వ్యవస్థను స్త్రీలపై రాజుల కుండేఅధికారాన్ని

తెలియజేస్తుంది. ఇంకా కచుడి పాత్ర ద్వారా విద్యార్థి ఎలా ఉండాలో, అనుకున్నది సాధించడం కోసం మరణానికి భయపడని ధైర్యం ఉండాలని తెలియజేస్తుంది. రాక్షసుల కృత్యాల వల్ల కచుడు నష్టపోయినట్లు కనిపించినా అతని కోరిక తీరటం కూడా జరిగింది. దాన్నిబట్టి ఏది జరిగినా మన మంచికే అనే విశ్వాసాన్ని ఈ కథ సమర్పించినట్లయింది. దేవయాని ఇచ్చిన శాపం కారణంగా విద్య ఒకరి దగరే ఉండకుండా అందరికీ అందించే అవకాశం ఏర్పడింది, దేవయాని శాపం వల్ల రెండు వర్షాల మధ్య వివాహం జరిగింది. దీన్నిబట్టి ఒక్కోసారి కొందరి శాపాలు సమాజానికి వరాలవుతాయని అనిపిస్తుంది. తల్లిదండ్రుల పెంపకాన్ని బట్టే పిల్లలు బుద్ధులు ఉంటాయి అని తెలుస్తుంది. కామ క్రోధ లోభమోహమదమాత్సర్యాలను జయించిన వారు దేవతల కంటే గొప్పవారు అనే సందేశం ఈ కథ ఇస్తుంది. మద్యపానం ఎంత పాపహేతువో, దానివల్ల ఎలా అనర్థాలు జరుగుతాయో తెలుపుతుంది. గురువులు ఎలా ఉండాలో తెలుపుతుంది. రాజులు తమ ప్రజల క్షేమం కోసం కన్నబిడ్డను కష్టాల పాలు చేయటానికి వెనుకాడరని తెలియజేస్తుంది.

★★★